

PRIETENII MEI, ACTORII

ȘTEFAN BĂNICĂ

Intimplările mele cu Ștefan Bănică (toate fericite) țin de miracolul Dunării, de strugurii negri ai Giuleștiului, de niște drumuri cu lăutari, un lac, pe nume Samureaș, cu patru vaduri pindite de mirese și, mai presus de toate, de nopțile de primăvară ale Bucureștilor, adunate cu ploi albe și cu lăceferi violete în arborii de magnolia de la Șosea. Noi doi eram făcuți să străbătem calea Ploieștilor într-o trăsură cu burduf de catifea, ținând pe genunchi pîrguiești de Asie, dar ne-au mîncat crapii caii și-atunci am făcut linguri din oiște și ne-am așezat în rînd la masa săracilor nebuni care-aruncă undița, seară de seară, să prindă fața nevăzută a Lunii, ca să planteze pe ea un brad troiețnit de ninsori, pomul ispitelor și zile fără lacrimi pentru toți oamenii de pe pămînt. Ne-am logodit cu Iluzia, cu înfrîngerea repetată, cu dragostea de năluca, cu mîrgăritarele ce întîrzie în suflet ca să răsară-n lume mai adînc luminoase, mai aproape de inimă. Ștefan s-a născut între caișii grei de fațte de la Călărași, dintr-un neam cu femei frumoase

— dealtminteri o mătușă de-a lui, tanti Patelia, a fost, prin 1930, miss Călărași, drept pentru care fotografia ei stă la loc de cinste în albumul familiei, învelită în cronici ale ziarelor locale — eu am visat în lumină lingă stufărișurile Brăilei, c-un pahar de apă verde-n mînă, pe care-am avut grijă să-l schimb la timp pe o sticlă de pelin. Ai lui prădau Balta Borcei, unde era împărat hoțul de cai Costică Pierdutu, ai mei Balta Brăilei, unde ardea mirodennii sub botul minjilor Contele de Roma, dar nu-și călcau hotarele, minunea și răcoarea din patima lor se topea în timpul frumos al înțelegerii; care, în bălți, începe în aprilie și se termină numai în legendă, singurul continent care nu vulgarizează destinele. Mai tîrziu, cînd ne-am făcut un pic mai mari (Ștefan jucase de-acum în *Mitică Popescu*, pe scena Casei de cultură a studenților), ela venit la Brăila, și a stat un an, ca să-și cucerească un loc sub soare și-n inima oamenilor cei mai îndrăgostiți de teatru din România, iar eu, bolnav de invidie că n-ajunsesem actor, am pornit-o spre București, oprindu-mă în cartierul cu cea mai clocotitoare vară și cele mai distinse năluci ale trecutului, în Giulești. Aici ne-am și împrietenit, umblînd amîndoi pe străzile vechi ca două fîntîni de fructe în căutarea unei distilării fermecate. Septembrie, și noi, doi soldați de iarbă din livadă, convinși că generalii sînt niște bieți soldați asupriți de ideea pensionării, am început să pierdem azur la roata norocului, el

pe scena teatrelor, eu în peisajul înzapezit al gazetelor subțiri. Acum, cînd, îngrozii de trecerea care se află în noi, uităm că ea se desăvîrșește în afara noastră, fiindcă noi, cei dăruiiți Iluziei, nu sîntem nici cauză, nici efect, ci numai cuprinderea unui joc, imi scapără prin minte gîndul, innoptat de vînt de la Dunăre, că Ștefan Bănică și-a împlinit singur, muncind cu desperare, legea pe care s-o urmeze și s-o îplinească. Ștefan Bănică știe că enigma scenei ține de icoane și de zei, iar că viața pe scenă e o credință și o amăgire, o răsturnare în moarte și un polei de aur fecundînd catapetesmele neamului. De aceea, intruchipîndu-i pe Figaro, Speed (*Doi tineri din Verona*), Pristanda (în regia lui Ciulei), Iordache (*D-ale Carnavalului*), Decabal (...*Escu*), Vagabondul (*Omul care a văzut moartea*) etc., el s-a luptat și a reușit mereu să adauge un inel de sîdef ecoului ce-și bate aripa, fără să se stingă vreodată, în noaptea sălilor unde visăm lumi ce trăiesc neștiute în oceanul din singele nostru, răscolim în ugerul miniei, ne înălțăm în miracolul dragostei și mai ales nu găsim în veci scuză gîndului ce trage din răspuneri să se așeze lîngă sobă, unde firul vieții e mai cald, ca să scoată pui de aer vechi. Ștefan Bănică e unul din marii noștri actori, venit pe lume ca să ne semene ideile cu miresme. Așa cum luna februarie rodește, spre sfîrșitul ei, sitari în mestecenii, iar martie cocori dispuși în unghiuri suind spre Nord, Ștefan Bănică face să crească lîngă umărul nostru un cais din malul Călărașilor, o vorbă colțoasă din Giulești, un geam pe care prima noapte a primăverii, cînd cercevelele înviază sub austrul zornîind, scrie sonete despre petrecerile Bucureștilor.

FĂNUȘ NEAGU